

PAZĪSTI, ATBALSTI, SARGĀ!

16.09.2016 (4)

**Anzāgē
grib
pārraut
apburto
loku.**

2. lpp.

**Makšķerēšanas, vēžošanas
un zemūdens medību
noteikumi.**

3. lpp.

**Kā
pareizi
notīrīt
un
sagatavot
zivi.**

4. lpp.

Strādā Pelču zivaudzētavas darbinieks Uldis Pelčers. Vēdzeles šādos dīķos gaida pārceļšanu uz Ventu.

Vēdzeļu Ventā nu pietiks

Zinātniskā institūta *BIOR* Tomes zivaudzētavas Pelču filiāles darbinieki septembra beigās Ventā ielaidīs 30 000 vēdzeļu mazuļu. „Tie auguši dabiskā vidē, zina, kas ir putni, prot slēpties. Ventā tie būs pierastos apstākļos,” saka filiāles vadītājs Valdis Plaudis.

Sāk ar pusmiljonu kāpuru

Pelčenieki katru gadu zivis audzē un ūdenstilpēs izlaiž saskaņā ar zinātnieku izstrādātu mākslīgās atražošanas plānu. Pirmās, ko šogad martā ielaida Ventā, bija vēdzeles – ap pusmiljonu kāpuru. „Paši no vaisliniekiem ieguvām ikrus, paši inkubējām, paaudzējām un izlaidām. Kāpuriņi ir ap puscentimetru, bet nu tiem jau vajadzētu svērt no diviem līdz sešiem gramiem. Pirmajā gadā vēdzele aug ļoti strauji,” stāsta V. Plaudis.

Pēdējā laikā Ventā katru gadu ielaists ap 30 000 vēdzeļu,

un nu zinātnieki konstatējuši, ka upē to būs pietiekami. Par daudz arī nedrīkst, tad tās izjauks dabisko līdzsvaru.

Upēs un ezeros – tūkstoši

Aprīlī Ventā ielaisti 14 000 lašu un 49 000 taimiņu mazuļu, maijā Vilgāles ezerā – 11 200 vienas vasaras līdaku mazuļu, jūlijā atkal Ventā no Lietuvas robežas līdz rumbai izlaisti 110 000 lašu un 40 000 taimiņu. Užavas grīvā patstāvīgu dzīvi sāka 10 000 ceļotājsīgas mazuļu, Usmas ezerā – 25 000 ezersīgu, Durbes ezerā – 250 000 līdaku kāpuru.

Zivis ir, vien jāprot noķert

Jūlijā Usmas ezerā nonāca 320 000 zandartu mazuļu. „Nelaidām vienā vietā – izvizinājām zivtiņas pa visu ezeru. *BIOR* zinātnieki kontrolzvejā konstatēja, ka Usmā zivju ir daudz. Tikai jāprot tās nomakšķerēt,” saka V. Plaudis.

Nākamā gada plāns, kādas zivis un cik jāizaudzē Pelčos, būs zināms šī gada nogalē.

**Iveta Grīniņa
Aivara Vētrāja foto**

Latvijā nozare ir perspektīva

„Latvijā zivkopība ir ļoti perspektīva nozare, taču faktiski tā nepastāv. Gribam pierādīt, ka šis var būt veiksmīgs bizness,” tā saka Salaspils uzņēmuma *Anzāģe* valdes loceklis Ēriks Lebediks.

Būvuzņēmums *Anzāģe* zivju audzēšanai pievērsies 2010. gadā, un Pelču pagastā tam ir nesen nodots zivju pirmapstrādes cehs, kurā zivis tiek iztīrītas un tālāk tirgotas svaigas, iesākts arī būvēt recirkulācijas baseinus foreļu audzēšanai.

Gan ūdens, gan klimats

„Pelčos piedalījāmies Latvijas Vēžu un zivju audzētāju asociācijas zivju novietnes būvēšanā, iepazīnāmies ar cilvēkiem, kuri ar to nodarbojas, un šīs vietas dēļ vispār sākām domāt par šo nozari. Sapratām, ka varam palīdzēt. Iepazinām somu speciālistu, kurš nozares iespējas Latvijā pēta jau vairākus gadus. Viņš pastāstīja, ka te ir visi apstākļi, lai audzētu zivis iekšējos ūdeņos. Latvijā tas vēl ir pašā attīstības sākumā. Produkcijas daudzums valstī ir 700 tonnu gadā, bet Somija saražo 100 reižu vairāk.

Pie mums ir vairākas priekšrocības. Pirmkārt, tīrs ūdens gandrīz jebkurā vietā. Daudzviet jau izveidoti dziļurbumi, ir labi elektrības pieslēgumi. Otrkārt, labs klimats – ne pārāk bargas ziemas un ne pārāk karstas vasaras.”

Jāsāk ar savu naudu

„Sākumā Pelčos iegādājāmies daļu bijušās muižas zemes, kur vēsturiski bija zivju mazuļu audzētava, bet atdūrāmies pret vienu no smagākajām problēmām – banku neuzticību. Vispār šai nozarei ir

„Mums vajadzīgs nepārtraukts zivju ražošanas cikls, tāpēc izvēlējamies recirkulācijas sistēmu, nevis dīķu saimniecību.”

divi bremsējoši faktori: speciālistu trūkums un finanšu iestāžu nevēlēšanās dot naudu uzņēmējdarbības sākšanai, jo nav pozitīvu biznesa piemēru. Tas nozīmē, ka jāsāk ar savu un Eiropas naudu.

Mums tas izrādījās pozitīvs izaicinājums. Sākotnējais plāns bija vērīenīgs, bet labi, ka tik strauji neaizgāja – būtu sākuši ar pārāk lielu soli. Tagad tempu uzņemam

Tālumā – Salaspils uzņēmuma *Anzāģe* zivju pirmapstrādes cehs Pelčos, priekšplānā – topošie recirkulācijas baseini foreļu audzēšanai.

pamazām. Ir radusies izpratne par tirgu. Pagaidām zivis ražojam ļoti maz, bet šajā nozarē ir apburtais loks: nav, kas pērk, bet arī nav, kas ražo. Piemēram, lielveikala ķēdei produkciju vajag, sākot ar 200–300 kg nedēļā. Tas nozīmē, ka pāris mēnešos mēs iztirgotu pilnīgi visu un vairs nebūtu, ko piedāvāt. Eksports sākas ar desmit tonnām mēnesī, nodrošinot nepārtrauktu piegādi. Nevienu nopietnu iepircēju neinteresē piedāvājums vienreiz gadā – visiem vajag regulāru piegādi. Problēma tā, ka šī nozare Latvijā gandrīz nepastāv. Daļa no izaicinājuma ir apburto loku pār-

raut. Mēs pašlaik pretendējam uz Latvijas tirgu. Esam aprēķinājuši, ka patēriņš varētu būt liels.”

Vispirms pārstrādes cehs

„Pelčos ar Lauku atbalsta dienesta atbalstu uzbūvēts pārstrādes cehs, un tas ir ļoti svarīgi, lai savu produkciju varētu pārdot pēc visām dienestu prasībām. Šogad esam saņēmuši Pārtikas un veterinārā dienesta akceptu. Ir sākts veidot zivju audzētavu. Beidzot būsīm sasnieguši līmeni, lai ražo-

šanas apjomu palielinātu. Mazuļus pagaidām iepērkam, taču esam domājuši par savu audzētavu. Tas ir svarīgs ķēdes posms. Mazuļus iepērkam no Tomes zivaudzētavas, bet tas iespējams tikai pāris reižu gadā. Vajadzīgs nepārtraukts ražošanas cikls, jo tikai tā mēs nodrošinātu arī regulāru produkcijas piegādi. Tāpēc izvēlējamies recirkulācijas sistēmu, nevis dīķu saimniecību. Esam sākuši ar varavīksnes forelēm, domājam audzēt arī palijas, bet perspektīvā varbūt arī zandartus. Pagaidām zivis vairumā nepiegādājam, tās var nopirkt individuāli patērētāji.”

Vēl daudz darāmā

Anzāģes saimniecību uzrauga pelčenieks Valdis Austers, viens no Latvijas Vēžu un zivju audzētāju asociācijas dibinātājiem. „Recirkulācijas baseinus vēl nevaram palaist, jo nav elektrības pieslēguma. Vēl daudz kas nav pabeigts,” viņš saka. Izrādot zivju pirmapstrādes cehu, V.Austers uzsver, ka arī to, kā tas iekārtots un kam tur jābūt, vajadzējis izdomāt no jauna: „Pagaidām šādu cehu, kas atrastos pie zivaudzētavām, Latvijā nav. Bijuši tikai nelieli cehi, kuros labākajā gadījumā kūpina ievestas saldētas zivis, sliktākajā – vienkārši pārfašē. Ja zivis tiek vestas no jūras, arī tur tās jau uz kuģa ir sagatavotas. Te būs arī kūpinātava. Atsevišķa telpa ir fasēšanai ar vakuuma iepakojuma mašīnu.” Pagaidām zivis pārdošanai gatavojot divreiz nedēļā. Darbiniekiem te ir plašas ģērbtuves, dušas un labierīcības.

Iveta Grīniņa
Aivara Vētrāja foto

Ik piektdienu Skrundas zivsaimniecības strādnieks Aivars Smirnovs no dīķa izzvejo karpas, kas turpat arī nopērkamas.

Labi paaugušās

Uzņēmuma valdes priekšsēdis Arnis Zalčmanis stāsta, ka šī vasara zivju audzēšanai padevusies laba. Pavasaris gan mazliet uztraucis, jo ilgi bijis auksts. Izrādās, ka zivkopība tāpat kā lauksaimniecība atkarīga no vairākiem ārējiem faktoriem, tostarp laika apstākļiem. Zivju augšanu un veselību ietekmē siltums, mitrums, klimata maiņa, bet to prognozēt un novērst nav darbinieku spēkos. Aukstajā pavasarī zivtiņas lāgā nav gribē-

jušas ēst, tādēļ nepieņēmas svarā. Skrundas karpas tiek barotas ar labiem kviešiem un miežiem, kas tiek iepirkti no vietējiem. Tad laika apstākļi kļuvuši labvēlīgāki, un tagad karpas izskatās krietni paēdušas un paaugušās.

Pirmās šosezon tirdzniecībā nodotās zivis bija ap 1,5 kg smagas, bet nu jau sasniegušas 2 kg svaru. Piektdienās līdz pusdienlaikam tās var iegādāties zivsaimniecībā, tikko izzvejotas no dīķa.

Ekonomiski izdevīgāk

Pašlaik skrundenieki apsaimnieko 70 zivju dīķu, tie atrodas Skrundas, Rudbāržu un Lažas pagastā. Kopējā ūdens platība ir ap 500 hektāru, lielākais dīķis ir 120 ha, mazākie 0,1–2 ha. Uzņēmumā ir gandrīz 20 darbinieku, tas specializējies pilna cikla karpu audzēšanā – no mazuļiem līdz pieaugušām tirdzniecības zivīm. Jau kopš sākuma pirms vairāk nekā 30 ga-

diem Skrundas zivkopji sapratuši, ka šī suga ir izturīgāka, plastiskāka, mazāk prasīga, ekonomiskāka, jo neprasa lielus ieguldījumus, salīdzinot ar lašveidīgajām zivīm.

Projekts iegūstot Eiropas Savienības fondu naudu, saimniecība pilnveido zivju klāstu, pērn uzbūvēta jauna zivju māja. Baseini vēl stāv tukši. Tajos karpas tiks ielaistas uz ziemu pēc pēdējo dīķu nozvejas. Kādas 30 tonnas satilpšot. Jaunajai ziemas mājai šī būs tikai otrā sezona. Pirmajā nekādi

Tieši no dīķa

SIA *Skrunda* jau nolaiž zivju dīķus, un tagad piektdienas rītos karpas atkal var nopirkt turpat, zivsaimniecībā.

pārsteigumi nav atklājušies, tomēr pieredze vēl neesot pietiekama. „Zivis ir un būs. Ka tik vairāk noņēmēju atrastos!” tā A.Zalčmanis. Skrundas karpas galvenokārt tiek vestas uz Rīgu, Liepāju un Ventspili, ir arī pieprasījums jūrmalas zvejniekiem, kur nodarbojas ar pārstrādi un kūpināšanu.

Barību noēd putni

Ik gadu zivsaimniecība arvien vairāk cieš no putnu postījumiem – pieaug gulbju, jūras ērgļu, kormorānu skaits. Tie noēd ap 300 kg mēnesī, visvairāk – mazuļus, kuri nespēj pretoties. Vairojas arī citas putnu sugas, tostarp tādas, kuru pamatbarība nemaz nav zivis. Tā lielus postījumus nodara ziemeļu gulbji, jo barojas ar ūdensaugiem un izēd graudus, kas paredzēti zivīm. Cīnīties neesot iespējams. Lai aizsargātu zivis un to barību, mazos dīķus var pasargāt, uzvelkot tīklus, bet lielajiem to nevar.

Dainas Tāfelbergas
teksts un foto

Jauni likumi, tie paši netikumi

Pagājis vairāk nekā pusgads, kopš spēkā ir jaunie Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi – stingrāki nekā iepriekšējie, tomēr ievērojami vairāk pārkāpumu nav konstatēts.

Iecienītajās vietās pārbauda biežāk

Mūspuses makšķernieki par izmaiņām esot labi informēti un saprotot, ka likumu nezināšana no atbildības neatbrīvo, saka Liepājas reģionālās vides pārvaldes vecākais inspektors Jānis Sprugevics.

Rupju pārkāpumu neesot bijis, pusgadā pie ūdenstilpēm makšķernieki galvenokārt pieķerti vecajos netikumos. Pirmajos mēnešos paši interesējušies, ko drīkst un ko ne, un vides inspektori tikai aizrādījuši, nevis uzreiz sodījuši, ja pārkāpta kāda norma, kas nerada būtisku kaitējumu dabai. Līdz ar izmaiņām pastiprināti kontrolētas makšķernieku iecienītās vietas atkarībā no zivju sugas aktivitātes un lieguma laika. Iesaistījušies arī sabiedriskie dabas draugi un iedzīvotāji, par aizdomīgām darbībām ziņojot Valsts vides dienestam, Valsts vai pašvaldības policijai.

Jākaro ar vēžotājiem

„Pieķertie pārsvarā grēkoja tāpat kā iepriekš: izvilka un lomā paturēja vairāk zivju, nekā atļauts. Neatlaida atpakaļ konkrētu sugu mazās zivtiņas, centās uz līdakām iet lieguma laikā, cerot, ka neviens nepamanīs,” stāsta J.Sprugevics.

Makšķerēšanas aizliegums Ventas baseina upēs no 1. oktobra (Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumu 3. pielikums)

Abava	no ietekas Ventā augšup pret straumi līdz Abavas rumbai	līdz 31. decembrim, izņemot makšķerēšanu ar dabisko ēsmu
Durbe	visā garumā	līdz 31. decembrim, izņemot ar dabisko ēsmu
Ciecere	no ietekas Ventā augšup pret straumi līdz Pakuļu ūdenskrātuves aizsprostam	līdz 31. decembrim, izņemot ar dabisko ēsmu
Ēda	visā garumā	līdz 30. novembrim
Dzelda	visā garumā	līdz 30. novembrim
Īrbe	visā garumā	līdz 30. novembrim
Koja	visā garumā	līdz 30. novembrim
Lāčupīte	visā garumā	līdz 30. novembrim
Lētiža	visā garumā	līdz 30. novembrim
Melnsilupe (Mellsilupe)	visā garumā	līdz 30. novembrim
Mellupīte	visā garumā	līdz 30. novembrim
Ostupe	visā garumā	līdz 30. novembrim
Pilsupe	visā garumā	līdz 30. novembrim
Raķupe	visā garumā	līdz 31. decembrim
Rinda	visā garumā	līdz 31. decembrim, izņemot ar dabisko ēsmu
Rīva	no ietekas jūrā augšup pret straumi līdz tiltam Rīvas ciemā	31. decembrim, izņemot ar dabisko ēsmu
Roja	no ietekas jūrā augšup pret straumi līdz Lubes dzirnavu aizsprostam	līdz 31. decembrim, izņemot ar dabisko ēsmu
Saka	visā garumā	31. decembrim, izņemot ar dabisko ēsmu
Stende	visā garumā	līdz 31. decembrim, izņemot ar dabisko ēsmu
Šķēde	visā garumā	līdz 30. novembrim
Šķervelis	visā garumā	līdz 30. novembrim
Tebra	līdz aizsprostam Aizputē	līdz 31. decembrim, izņemot ar dabisko ēsmu
Užava	no ietekas jūrā augšup pret straumi līdz tiltam Tērandē	līdz 31. decembrim, izņemot ar dabisko ēsmu
Valgale	no ietekas Abavā augšup pret straumi līdz tiltam Valgales ciemā	līdz 30. novembrim
Venta	no tilta pie Zlākām augšup pret straumi līdz Latvijas–Lietuvas robežai	līdz 31. decembrim, izņemot ar dabisko ēsmu
Virbupe (Kārone)	visā garumā	līdz 30. novembrim

Ar 1. oktobri sāksies lieguma laiks un daudzās upēs vai to posmos būs aizliegts spinningot. Kuldīgas robežās ir papildu noteikums – pie Ventas nedrīkst atrasties ne ar kādiem makšķerēšanas rīkiem, kas sagatavoti zivju ieguvei. Edgars Lācekļis to zina un ievēros.

Pēc inspektora teiktā, cīņa ar tradicionālajiem maluzvejniekiem nekad nebeigsies, lai gan pēdējā laikā tādu kļuvis mazāk. Ventā populārākās vietas augšpus Kuldīgas ir Novadniekos, Raņķos, Ierās, mazliet lejpus Skrundas. No

ezeriem makšķernieki iecienījuši Vilgāles un abus Nabes ezerus. Savukārt Rendas pusē nācies karot ar vēžotājiem. Vēži ir viena no saudzējamajām sugām, populācija strauji sarukusi, tāpēc tos atļauts ķert tikai dažās likumā noteiktajās

publiskajās ūdenstilpēs. Mūspusē tādu nav. Vēl J.Sprugevics uzsver, ka arī tiem, kuri paši nemakšķerē, vajadzētu iegaumēt, ka ar pašpatēriņam gūto lomu tirgoties nav ļauts. Ir atsevišķs likums par rūpniecisko zveju.

Tikai pašpatēriņam

Visām fiziskajām personām, dodoties uz ūdenstilpi ar makšķerēšanas vai zvejas rīkiem, jāievēro tās likuma normas, kas noteiktas ar 1. februāri.

Lomu drīkst iegūt tikai pašu lietošanai. Tas nozīmē, ka zivis vai vēzus aizliegts piedāvāt tirgū, pārdot vai nodot tirgošanai citām personām. Jaunie noteikumi tapa pēc pašu makšķernieku sabiedrisko organizāciju ierosmes, lai stingrāk aizsargātu zivju resursus un vidi.

Pēc Zemkopības ministrijas (ZM) aplēsēm Latvijā ir ap 100 000 makšķernieku un 800–1000 zemūdens makšķernieku, bet par vēžotājiem ziņu nav.

Mazāk un garākas

Ir samazināts lomā paturamo zivju maksimālais skaits, kā arī vairākām sugām striktāk noteikti izmēri. Piemēram, līdz šim makšķernieks varēja sev atstāt trīs strauta foreles, tagad vairs tikai vienu, bet zušu skaits samazināts no pieciem līdz trim. Turpretī sīgas uz mājām var nest pat vairāk – trīs (iepriekš vienu). Mūspusē šī suga gan neesot makšķernieku favorīte. Atcelts skaita ierobežojums varavīksnes forelēm, kas nav vietējā fauna un dabiskajos apstākļos nevairojas.

Zutim, strauta forelei, samam un vēdzelei mainīts pieļaujamais garums. Agrāk bija atļauts lomā paturēt zuti, kas sasniedzis vismaz 40 cm, tagad tam jābūt vismaz 50 cm garam, samam garums palielināts no 50 līdz 60 cm, vēdzelei – no 30 līdz 35 cm.

Ilgāka atturēšanās

Vēl aizliegts slēpt zivju un vēžu ieguves rīkus un lomu, cemmerēt zivis jeb aizķert ar āķi jebkurā ķermeņa daļā, izņemot muti, atstāt zivis uz ledus pēc makšķerēšanas, sadalīt vai citādi mainīt zivs veselumu, izņemot to zivju ķidāšanu, kurām lomā nav svara ierobežojuma.

Arī tiem, kuri paši nemakšķerē, vajadzētu iegaumēt, ka ar pašpatēriņam gūto lomu tirgoties nav ļauts.

Spinings jāliek nost

Vides inspektori jau gatavojas nākamajam saudzēšanas periodam, un tikšot iesaistīti papildspēki no citām vietām, jo mūsu novads izceļas ar lašupēm. Drīz sāksies lašu un taimiņu nārsta, kā arī nēģu laiks. Jau pēc pusmēneša (ar 1. oktobri) tāpat kā iepriekš Ventā būs vispār aizliegts makšķerēt kreisajā krastā no Kuldīgas vecā tilta līdz Krāčupītes ietekai, labajā – līdz vietai iepretim Melnajai kolkai. Savukārt no Lietuvas–Latvijas robežas līdz Zlēku tiltam, kā arī Ventas baseina mazajās upēs vai to posmos aizliegts spinningot. Dažās vietās zivis varēs ķert ar dabisko ēsmu. Kuldīgā ir papildu aizliegums – pie upes nedrīkst atrasties ne ar kādiem makšķerēšanas rīkiem, kas sagatavoti, lai iegūtu zivis. Ja tie salikti mugur somā, tad gar krastu var aizstaigāt līdz atļautajai vietai – inspektors neaiztiks.

Iespējams, Lietuvā ir citi nosacījumi, bet, pārbraucot robežu ar laivu pa upi vai ar automašīnu pa ceļu, automātiski spēkā ir Latvijas likumi, atgādina J.Sprugevics. Kādreiz lietuvieši biežāk mēdza grēkot Ventas augštecē, iespējams, nezināšanas dēļ. Nu arī viņi pamazām iemācījušies mūsu noteikumus.

Meklējiet www.zm.gov.lv/zivsaimnieciba vai Makšķernieku organizāciju sadarbības padomes mājas lapā www.mosp.lv/blog.

Mainīts arī alatu un strauta foreļu makšķerēšanas lieguma laiks. Kādreiz nejausi pieķērušās alatas bija aizliegts paturēt no 16. marta līdz 15. maijam, bet tagad tas aizliegts no 1. februāra līdz 30. aprīlim. Savukārt strauta foreļu liegums (kādreiz no 1. oktobra līdz 30. novembrim) pagarināts no 1. septembra līdz 30. novembrim. Zivju daudzums, izmērs, lieguma laiks un vietas, kurās atļauta makšķerēšana, vēžošana vai zemūdens medības, norādītas noteikumu pielikumos un atrodamas gan mājaslapā www.likumi.lv, gan jebkurā copes portālā.

Nākamgad būs jaunas kartes

Šogad vēl spēkā pašreizējās makšķerēšanas kartes. Līdz ar jaunajiem noteikumiem bija radusies neizpratne, tāpēc ZM sagatavoja speciālu infografiku.

Kartes nopērkamas *Latvijas Pastā*, veikalos *Salmo*, *Ēsma*, *Maxima* un *Narvesen*, kā arī citās tirdzniecības vietās, kur pie kases ir attiecīga norāde. Ejot uz copi, karte vajadzīga visiem (izņemot tos, kas jaunāki par 16 vai vecāki par 65 gadiem, kā arī invalīdus, uzrādot personas dokumentu), arī tajās vietās, kur noteikta licencēta makšķerēšana, vēžošana un zemūdens medības. Ja pēc Valsts vides dienesta, policijas vai šo iestāžu pilnvarotas personas lūguma to nevarēs uzrādīt, labākajā gadījumā draud brīdinājums, sliktākajā – naudas sods līdz 350 eiro ar zvejas rīku konfiskāciju, kaut citādi copmanis rīkojies pēc likuma un zivis lieguma laikā nav ķēris. Pēc jaunajiem Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumiem no 1. janvāra būs derīgas tikai tirdzniecībā pieejamās jaunās kartes, kas vēl tiek izstrādātas. Kad tās būs gatavas, būs arī jauna infografika.

Daina Tāfelberga
Aivara Vētrāja foto

Notīrīt un sagatavot nav grūti

Kuldīgas restorāna **Bangert's** šefpavārs **Aigars Sīlis** rāda, kā ātri tikt galā ar buti un foreli.

Lai gan dzīvojam upju un ezeru bagātā, kā arī jūras daļēji ieskaudā zemē, ēdam diezgan maz zivju. Iemesls: ar ūdens veltēm ir lielāka ķēpa – tās jāprot notīrīt, atbrīvojot no zvīnām un asakām. Tomēr tas nemaz nav tik grūti pat tad, ja virtuvē nav speciālu rīku.

Zivis var ātri notīrīt ar vienkāršiem rīkiem: vajadzīgs ass nazis, šķēres un standziņas asaku izvilkšanai.

Bute

1.

Lai iegūtu fileju, buti vispirms pārgriež pa vidu līdz asakai. Nav svarīgi, ar kuru pusi sāk. Ja zivs liela, vispirms nogriež spuras. Mazajām nevajag.

2.

Atdala fileju, sākot ar asaku, ko nedaudz piespiež, un velkot uz sāniem. Citas zivis filējot, galvu vēlams atstāt, jo tad vieglāk atdalīt. Butei tas nav obligāti. Grūtāk filēt atkausētu zivi, jo tās gaļa jūk. Vislabāk pēc izņemšanas no saldētavas to atkausēt ledusskapī uz salvetes. Zem krāna ūdens noteikti nevajag likt.

3.

Pārpalikumus sagriež smalkākus un var vārīt buljonu. Svarīgi izņemt žaunas – tās visu padara rūgtu. Tas pats attiecas uz iekšām. Šī iemesla dēļ vēlams ātrāk izķidāt visas zivis, ēdiena gatavošanu var atlikt.

4.

Sagatavot veselu buti cepšanai folijā ir vēl vieglāk. Tikai jāizņem iekšas un jāiegriež biežāk ādā (citādi cepšana ieilgst). Galva var palikt. Tad marinē ar garšvielām pēc savas gaumes.

Forele

1.

Jaunai un mazai forelei ir mīksta zvīņas, tās var nekasīt. Šī ir ap 2 kg, un tīrīšanu sāk, atbrīvojot no zvīnām. Tas ir vienkārši: ar lielu nazi kasa astes virzienā, pieturot pie galvas. Mājās to bieži vien cep vai sāla ar visu ādu. Pavārs ādu noņem, izkaltē un gatavo zivju čipsus. Jebkurā gadījumā zvīņas ir traucēklis.

2.

Kad forele nokasīta, to noskalo un nosusina, lai neslīd.

3.

Atdala gaļu no asakas, nevis uz sāniem kā butei, bet no galvas uz asti. Tad nogriež vēderiņu un sānu maliņas.

4.

Lai cik prasmīgi fileja atdalīta, tajā tomēr paliek asakas, un tās rūpīgi izņem ar standziņām, pieturot gaļu, lai neizjūk.

5.

Tad tāpat dara ar otru pusi, un tiek iegūti divi lieli foreles gabali, kā arī atgriezumi, asaka ar galvu un asti, ko var izmantot zupā.

Dainas Tāfelbergas teksts un foto

MAKŠKERNIEKU STĀSTI

„Jau sapriecājos”

Māris Lasmanis no Cēsīm stāsta, ka makšķerniekam bieži gadās kāds interesants notikums, jo uz ūdens nekad neko nevarot zināt.

Viņam iecienīta makšķerēšanas vieta ir Ungura ezers Cēsu pusē. Tur ar draugiem bieži satiekoties un ķerot zivis. Māris atceras: nesen makšķerējot domājis, ka pieķērusies pamatīga zivs, un sācis jau priecāties, ka beidzot noķēris kaut ko iespaidīgu un smagu, bet, velkot laukā lielo lomu, izrādījās, ka viņš aizķēris nogrimušu tīklu, kurā parasti ieliek noķertās zivis. Tā bijusi liela vilšanās, jo draugs blakus par

viņu smējies. „Atceroties to, šķiet smieklīgi, tomēr skumji, ka ezerā daudz kas tiek iemests un netiek savākts,” saka Māris.

Milzu pārbīlis

Kurzemnieces Lailas Keišas bērnības mīlākā nodarbe bijusi makšķerēšana, bet reiz viņa piedzīvojusi tādu izbīli, ka gandrīz vai jāmetas ūdenī.

„Pirms vairākiem gadiem ar draudzeni netālu no Jaunpiebalgas devāmies uz dīķi makšķerēt. Visu dienu tur pavadījām. Tā patiešām bija izdevusies, jo noķērām ļoti daudz zivju. Vakarpusē makšķeres

pār plecu, un abas dziedādamas devāmies mājās. Plāvē ieraudzījām kaut ko lielu. Domājām: govš gul, bet nē – kaut kas lielāks. Pēkšņi sapratām, ka tas ir milzīgs lācis! Bijām šokā! Ilgi nedomājot, no metām makšķeres un kliegdamas skrējām atpakaļ uz dīķi. Ja nu kas, tad ūdenī iekšā. Vēl joprojām ar šausmām atceros lāča lielās ķepas... Dzīvnieks tomēr mums nesevoja, un mājās ātri gājām pa citu ceļu. Mājinieki mūsu stāstam neticēja, smējās, bet pēc neilga laika par šo lāci jau rakstīja avīzes,” atceras Laila.

Lāsma Reimane

RECEPTE

Katrīna Spuleniece-Aišpure, uztura speciāliste

Karstmaize ar siļķi un olām

Vajadzēs: 300–400 g mazašāķu siļķu fileju, 1 ēd.k. sinepju, 4 olu dzeltenumus, 1 ½ ēd.k. piena, baltmaizi.
Kā pagatavot: siļķi izmērcē pienā, novelk ādu, izgriež muguras un sānu asakas. Fileju sagriež plānās šķēlītēs. Cieti vārītus olu dzeltenumus saberž ar sinepēm un siļķu pieņiem. Olu masai pakāpeniski pievieno eļļu. Apgrauzdē maizes šķēles un apziež ar sagatavoto olu dzeltenumu masu. Virsū kārtu siļķes šķēlītes. Maizītes dažas minūtes pakarsē cepeškrāsnī, ņem ārā un pasniedz, kamēr siltas.

Kurzemnieks

sadarbībā ar Zivju fondu, Lauku atbalsta dienestu, biedrību *Darīsim paši!*

To veidoja žurnālisti Daina Tāfelberga, Iveta Grīniņa, Lāsma Reimane, fotogrāfs Aivars Vētrājs. Māksliniece Inese Slūka, maketētāja Laila Liepiņa. Redaktore Daiga Bitiniece. Tīrāža – 4232. Tālrunis: 63350567; e-pasts: redakcija@kurzemnieks.lv.

Izdevumu atbalsta

Darīsim paši!

